

NOORD-BRABANDER.

Staan- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM, QUID VETAT

ROMANUS.

ABONNEMENTS-PRIJS:

Voor de Stad, f12-
Franco per post, e 14-

(Verschijnende driemaal ter week: Dingsdag, Donderdag, en Zaterdag)

ADVERTENTIEN

10 Cts. de regel,
behalve 35 cent. zegel.

NEDERLAND.

'sHERTOGENBOSCH, den 22. September. — Na ruim drie maanden verstoken te zijn geweest van het groot orgelspel der Kathedrale Kerk van Sint-Jan, te dezer stede, is verleden Zondag ochtend dit even keurig als grootsch Muzikwerk, waaraan de zoo bekwame Geldersche Orgelmaker Kürten de laatste hand is komen leggen, en waarvoor geene kosten, hoe groot ook, zijn gespaard, wederom, tot groote stichting en wezenlijk genoeg der Gemeente en van den WelEerw. Heere Deken en Pastoor der Kerk, alsmede van het geacht Kerkbestuur, bespeeld geworden door den Heere Organist der Kathedrale, van Paesschen, die, ook na afloop der Namiddagdienst, voor een talrijke menigte toehoorders al de kracht en schoonheid, al de voortreffelijke eigenschappen van dit vermaard Orgelwerk, op eene uitmuntende wijze, heeft doen opmerken. Nader zullen wij nopens de Geschiedenis van Kerk, Koor en Orgel van Sint-Jan, in een afzonderlijk *Kunstartikel*, onze lezers eenige bijzonderheden mededeelen, die waardig zijn gekend te worden door allen, wier belangstelling zich liefst hecht aan Godsdienst, Oudheid en Godgewijde Kunst.

— 's BOSCH 20 September. Heden morgen zijn de pleidooijen geëindigd, die drie dagen lang voor het Hof zijn gevoerd door Mr. Ganderheyden, pleitende voor Baron de Grancy c. s. als Appellant, en Mr. Kivits, pleitende voor Jonkheer van Beresteyn c. s. als geïntimeerde over het privaat Jagtregt binnen de gemeente *Vught, Cromvoirt en Deulereu*.

Buiten de questie over de probante kracht der overgelegde titels en den zin der warande, hebben de pleidooijen, voor een groot gedeelte, geloopt over de verbindende kracht der Vorstelijke besluiten van Maart 1814 en Februarij 1815.

Het openbaar Ministerie heeft, nadat de debatten waren gesloten, bij monde van Jonkheer Mr. van Nieuwen, dadelijk het woord opgenomen, en overeenkomstig aan het door Mr. Kivits verdedigd stelsel, geconcludeerd tot ter zijde stelling der zoo evengemelde besluiten.

Men ziet 's Hof's beslissing, die op den 9. November aanstaande bepaald is, met belangstelling te gemet.

— De Afdeelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal houden zich dagelijks en onafgebroken bezig met het onderzoek der op den 17 dezer door de Tweede Kamer toegezonden ontwerpen van wet: 1°, houdende eene instructie voor de Rekenkamer; 2°, tot vervroegden overgang van de uitgestelde in werkelijke rentelovende schuld, en 3°, omtrent de intrekking en aflossing van schuld voor 1841.

In de zitting van de Tweede Kamer van den 21. dezer is ingekomen een koninklijk besluit, waarbij de Voorzitter gemagtigd wordt, om van den heer P. Huydekoper, nieuw benoemd lid der Kamer voor de provincie Noord-Holland, de gevorderde eeden af te nemen. Zijne geloofsbrieven worden dienvolgens in handen eener commissie gesteld, die,

bij monde van den heer de Jong, verslag doet. Het houdt in, dat de geloofsbrieven in orde bevonden zijn, de heer Huydekoper aan al de voorschriften der termen van uitsluiting valt, en dat de Commissie derhalve zijne toelating voorstelt. Ook blijkt uit een voorgelezen wordend extract der deliberatiën van de buitengewone vergadering der Staten van Noord-Holland, dat de heer Huydekoper met eene meerderheid van 56 van de 68 stemmen tot lid der Kamer is benoemd.

De Vergadering vereenigt zich met dit voorstel en de heer Huydekoper wordt diensvolgens binnengeleid, legt de vereischte eeden af, en neemt zitting.

De Voorzitter verzoekt daarop de leden, zich ten half één ure in de afdeelingen te vereenigen om eene mededeeling te ontvangen, terwijl, na den afloop daarvan, de Centrale Afdeeling zal bijeenkomen. Waarschijnlijk staat die mededeeling in verband met het aanhangig ontwerp nopens de Maatschappij van Weldadigheid.

De Vergadering zal donderdag weder bijeen komen, en alsdan overgaan tot de verkiezing van een drieal candidaten, tot aanvulling van de opengevallen betrekking van lid der Algemeene Rekenkamer en van den Hoogen Raad der Nederlanden.

Er is thans eene lijst opgemaakt van de sollicitanten, die zich tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewend hebben, om bij de vervulling der opengevallen betrekking van Lid der Algemeene Rekenkamer in aanmerking te komen. — Aanstaanden Zaterdag avond zal, op hoog bevel, in den koninklijken Franschen schouwburg dezer residentie een groot concert gegeven worden door den heer Rubini en mevr. Persiani, benevens de heeren Negri en L. Messemaeckers.

— Uit Zwolle meldt men, dat Z. M. Koning Willem Frederik, graaf van Nassau, voor eene som van f15,000 heeft deelgenomen in de negotiatie van het benodigde kapitaal, tot daargestelling van het kanaal van Zwolle over Almelo naar Denekamp en Heugelo, en dat de inschrijvingen in die negotiatie tot eene belangrijke hoogte geklommen zijn.

— Men schrijft uit Brussel, dat de heer Thiers van zijne echtgenoot en behuudmoeder vergezeld, zondag avond aldaar is aangekomen, en den volgenden morgen zijne reis over Rijssel heeft voortgezet.

KERKELIJKE STAAT.

De berigten der Dagbladen zijn talloos en schitterend, zoo nopens 's Paussen bijzonderen welstand, als met opzigt tot den togt, dien de H. Vader thans door zijne Staten ondernomen heeft; alomme op dien togt stroomt het volk het Opperhoofd der Kerk met uitgelaten vreugde in 't gemoot; overal is zijne verschijning een groot feest, overal laat Zijne Heiligheid de ondubbelzinnigste blijken van de grootste voldoening over het onthaal der opgetogen bevolking achter.

— De Almanak van het Pausselijk Hof ziet thans het licht; daarin komt geen Afgezant van Portugal bij Z. Heiligheid voor. Ook het Spaansche Gezantschap komt in het Jaarboek niet voor. Brazilië en Mexico zijn te Rome vertegenwoor-

digd; doch de andere Staten van Amerika, zoo als Chili, Nieuw-Grenada en anderen, nog niet. Er zijn Apostolische Nunciën te Munchen, te Napels, in Zwitserland, te Weenen en te Turin; te Brussel, Parijs en Rio-Janeiro zijn Internunciën; te Florence en in Nieuw-Grenada bevinden zich Zaakgelastigden. De staatsposten te 's Hage, Lissabon en Madrid staan vacant.

ENGELAND.

De nieuwe lord-luitenant van Ierland, Graaf Grey, is den 15 dezer te Dublin aangekomen, en met veel geestdrift verwelkomd. Zijne benoeming tot dien gewigtigen post draagt ook de goedkeuring van de gematigde aanhangers der tegenwoordige Oppositie weg.

DUITSCHLAND.

De jongste spanning met Frankrijk heeft eene Duitschen militairen schrijver onder anderen aanleiding gegeven tot eene statistieke vergelijking der wederzijdsche krijgsmagt, die ook thans nog belangrijk is. De betrekkelijke sterkte der legers zou zijn als volgt:

Pruissen heeft 14 miljoen inwoners en kan, daarvan, volgens zijn voortreffelijk militaire stelsel, 532,000 te velde brengen.

Oostenrijk heeft 32 miljoen inwoners, en kan, volgens zijne militaire inrigting, 750,000 te velde brengen. (Wilde het Pruissens stelsel navolgen, zou zou het 1,216,600 onder de wapenen brengen.)

De Duitse Bondstaten (Oostenrijk en Pruisen uitgezonderd) hebben 16 miljoen inwoners, en stellen 195,320 man onder de wapenen. (Volgens het Pruissische stelsel zouden zij 638,000 stellen.) Doch daar eenige der grootere Bondstaten, als Beijeren, Saksen, Hannover enz, in oorlogstijd méér dan het contingent mobiel maken, zoo kan men rekenen op een leger van 370,000 man, in welk geval zij den Oostenrijkschen maatstaf nagenoeg volgen zouden.

Frankrijk telt 35 miljoen inwoners en stelt 840,000 man. (Het Pruissische stelsel aannemende, zou het 1,330,000 onder de wapens brengen.)

De Duitse bond, met Oostenrijk en Pruisen, stelt dus 1,652,000. (Alles naar het Pruissische stelsel rekenende, zouden er 2,356,000 man zijn.)

In het gewone geval heeft Frankrijk dus 812,000 man minder dan onze geheele bondsmagt; ingeval het Pruissische stelsel overal werd aangenomen, zou Frankrijk 1,260,000 minder hebben. Roept Frankrijk daarentegen zijne manschappen gelijk Pruisen op, terwijl Oostenrijk en de Duitse Bondstaten bij het oude stelsel volharden, dan zou de Duitse Bondsmagt nog 322,000 man sterker dan de Fransche wezen.

— WEENEN. 10 Sept. De heer Thiers is gisteren morgen over Praag hier aangekomen en het hôtet *Zum Erzherzog Karl* afgestegen. Spoedig na zijne aankomst bezocht hij het hôtet vedère en andere verzamelingen van schilderij.

Dezen morgen reed hij naar den Leopolds-berg, vanwaar hij zich waarschijnlijk naar het Marchfeld begeven zal, ter bezigtiging der slagvelden van Aspern en Wagram. De heer Thiers schijnt hier slechts kort te zullen vertoeven.

FRANKRIJK.

Te Clermont-Ferrand bleef het volgens de laatste berichten rustig; maar te Chauriat, eene gemeente nabij die stad*, hebben verregaande tooneelen van wanorde en buitensporigheid plaats gehad. De *Ami de la Charte*, welk blad te Clermont uitgegeven wordt, behelst deswege het volgende:

» De oproerlingen hebben zich eerst naar de kerk begeven, de stoelen en banken daaruitgehaald, en op het plein voor dezelve opgestapeld. Na de kerk verwoest te hebben, zijn zij naar het huis van den pastoor getrokken, hebben al het huisraad, en zelfs de bedden weggenomen, en met de uit de kerk geroofde voorwerpen verbrand, onder het geschreeuw van: *Weg met de Burgers! Weg met de Rijken!* Na deze heldendaad, hebben de plunderaars het huis van den heer Dumiral aangetast, waar de deuren en vensters met steenworpen ingeslagen en al het huisraad vernield werd. Reeds bedreigden zij een ander huis, mede van een gegoed ingezetenen, of zoogenaamd burger, toen eenige personen, het gevaar inziende, waaraan zij de een na den ander zouden blootstaan, zich vereenigden, en door hunne krachtige houding aan verdere verwoestingen een perk zetteden."

Het gebeurde, te Chauriat, zoowel als te Clermont, geeft aan genoemd blad aanleiding tot de volgende aanmerkingen, welke, hoezeer welligt overdreven, toch niet geheel ongegrond schijnen.

» Sedert de omwenteling van Julij hebben wij niets gezien van een zoo ernstigen aard, als hetgeen thans in het departement Puy de Dome plaats heeft. De gebeurtenissen van Junij en April te Parijs waren van een staatkundigen aard; de onlusten te Lyon, het gevolg van den oogenblikkelijken benarden toestand der fabrieken, waren meer eene waarschuwing dan eene bedreiging van de maatschappij. De strekking der beweging, waarvan wij thans getuigen zijn geweest, is onmogelijk te miskennen. Die brandstichtingen, die verwoesting der eigendommen, de teugelloosheid dier horden, die zich door niets laten wederhouden, die gedurige vervloeking, uitgebraakt tegen de rijken — zijn zij niet zoovele teekenen van den schrikbarenden voortgang der tegen-maatschappelijke grondbeginselen? Alle die bewegingen zijn de bloedige vruchten der gedurige redeneringen over de onderdrukking van den eenen stand door den anderen. Wij zeggen het, met eene ianige, maar smartelijke overtuiging: een oorlog der armen tegen de rijken staat voor de deur; en, wanneer wij dan naast al deze verschijnselen, de zorgeloosheid der weldenkenden in aanmerking nemen, dan durven wij ons nauwlijks afvragen, welke hand een onheil zal afwenden, waarbij de roem, de welvaart en de vrijheid van Frankrijk onherroepelijk zouden verloren gaan."

— De zamenscholingen in sommige voorsteden blijven voortdurend ongerustheid inboezemen, en houden de geheele municipale garde dagelijks op de been. Indien het waar is, dat de Ministers besloten hebben, den maatregel der opschrijving voor de personele belasting, die in andere departementen tot oorzaak of voorwendsel van zoo ernstige troebelen heeft gestrekt, met den 25 dezer ook in de hoofdstad ten uitvoer te brengen, dan zou zulks wel aanleiding tot nieuwe volksbewegingen kunnen geven. Men zegt dan ook, dat de reeds zoo talrijke bezetting van Parijs eerstdaags nog met verscheiden regementen zal worden verstrekt.

— Ofschoon men niet meer gelooft, dat de hertog van Bordeaux overleden is, loopen echter omtrent den toestand zijner gezondheid nog altijd voor de Legitimisten verontustende geruchten.

De afgetreden Minister VERSTOLK VAN SOELEN.

Wel hem, wien 't voorrecht is geschonken,
In kleinen cirkel, stil te wonken.
Wee, wie moet schittern als een star.

Wijle JAN VAN WALRE.

Ondankbaar, onregtvaardig in zijne oordeelvellingen, is steeds het Volk! — Er was een tijd, dat men in Nederland geen woorden genoeg tot lofzuing had voor den Vorst, voor den afgodisch beminden WILLEM I. om hem vooral daarover toe te juichen, dat hij zich, nacht noch dag, rust gunde, en alles door eigen oogen zag, alles zelf naging, alles in persoon las, alles ALLEEN deed. Men schetsste, bij dit tafereel van Vaderlijke Regering, 'sKonings werkzaam leven, in tegenstelling van dat van andere Monarchen, die altijd op reis, altijd aan het vermaak, altijd aan verstrooiing overgegeven, hunne onderdanen enkel als melkkoeijen beschouwden, goed genoeg, om hun het zuivel, het vette der aarde te bezorgen, en, voor het overige, onwaardig, om er zich een enkel oogenblik ernstig over te bekommeren, veel minder een nacht slapens aan op te offeren. Neen, dan was WILLEM I. een ander man; die werkte al de Secretarissen van Staat uit de baan; de Minister de Mei van Streefwerk bekocht 'sKonings vroeg opstaan, zegt men, met gezondheid en leven; de Minister Schimmelpenninck kon het niet bij den Oud-Koning aan het hoofd der Staats-secretarie harden maar diende onmiddellijk zijn ontslag in aan een Vorst, die zóó vroeg op stond, en zóó laat naar bed ging, dat het voor een gewoon mensch niet was om uit te houden. En wat zegt nu de TIJDGENOOT? dat wil zeggen, beminde Lezer, niet gij en ik en wij, die met Koning WILLEM I. gelijk op geleefd hebben; ó neen, maar een blaadje druks, getiteld DE TIJDGENOOT, en dat men voor het bagatel van maar twee guldens in de drie maanden kan lezen; — wel nu, die Tijdgenoot zegt op blz. 1 van zijn Eerste Nummer dit:

» De oorzaak, waardoor de Natie WILLEM I. aansprakelijk heeft gesteld voor al de mislagen, welke, gedurende zijne regering, plaats hebben gehad, ligt in de wijze van zijn bestuur. — DE AFGETREDEN KONING WERKTE TE VEEL ZELF. —

Ei leve, WILLEM I. werkte te veel zelf, en daarom heeft de Nederlandsche Natie den Vorst aansprakelijk gesteld voor al de mislagen, welke er gedurende zijne zeven en twintigjarige regering hebben plaats gehad. Op die wijze voortredenerende, zal LEOPOLD I., Koning der Belgen wel door zijne Natie nimmer voor de begane mislagen zijner Regering aansprakelijk gesteld kunnen worden, want die man werkte nu sedert tien jaren volstrekt nooit! Doch, dit daargelaten; ieder, zegt JÉRÔME POINTU, ieder vege zijn eigen vloer, en daarom nog eens den TIJDGENOOT gehoord:

» De Ministers waren onzelfstandige ambtenaren, die niets *durften of vermogten* te verrijgen, zonder last van hunnen Meester, den Koning."

Ziedaar de waarheid; de zuivere waarheid, de eenige waarheid blootgelegd. » Zij waren niet magtig genoeg (dus gaat de TIJDGENOOT, » op blz. 2 voort), om een verkeerd staatkundig » systeem te keeren; — de Koning nam de zedelijke verantwoordelijkheid van al het verkeerde zelfs op zich: want het was bekend, » dat hij een vlijtig deel nam aan het beleid der » zaken, en bij zoodanig deelnemen van een » Vorst, is het niet openlijk afkeuren reeds eene » goedkeuring."

Wij hebben in der tijd een hoog verhemeld dichtstuk van wijle Vader IMMERZEEL in den

Nederlandschen Muzen-Almanak aangevoelen, waarin deze Poet bij Koning WILLEM I. als eene zeer groote deugd van zelfstandigheid, en de Natie als een loffelijk blijk van vertrouwen toeschrijft, dat de Vaderlijke Vorst zoo velden de gordijntjes van het Noordeindsche paleis openschoof, om de Natie te laten lijkten, wat er in de Protocolleuwinkel zoo al omging. De Dichter VAN SOMEREN had het gezegd, dat men een blind vertrouwen op Koning WILLEM I. moest vestigen;— hoor, hoe hij neuriet:

» Vertrouwt mij, *) [het is de Koning-zelf, die hier sprekend wordt ingevoerd.]

» Vertrouwt mij, vrienden! Still uw angst,
» Laat mij gerust den wagen leiden,
» Of blijft gij 't hart, door vrees bezwaard,
» Steeds voor een ongeluk verwaard,
» Slaakt dan voor 't minst geen laide klagten,
» Neen, vrienden! mort niet, vrees niet, neen!
» Maar laat AAN MIJ 't bestier alleen.

De Vrienden van den Heer VAN SOMEREN, die intusschen, ten gevolge van zijn blind vertrouwen, ook, onder anderen meer, Leeuwen-ridder geworden was, — al die Vrienden riepen daarop:

» Ja, WILLEM, Leidsman, ja niet wij —
» Maar Gij, het oog in 't rond geslagen,
» Gij kent de beste baan; ja, Gij
» Gij zult ons veilig overdragen!
» Al zij de togt ook ver en bang,
» Gij raadpleegt enkel ONS belang!

Zie, zóó zong de Heer VAN SOMEREN met zijne Vrienden, dezelfde Vrienden, die nog een weinig verder dit zeggen:

» Voor WILLEM hebben we 't al ten beste,
» En loven, dat, in lief en leed,
» Hij enkel zijnen wil maar deed!"

Evenwel, alle gekheid op een stokje, en teruggekeerd tot de bron der eigenlijke kwestie, namelijk tot de vraag, of het eene Natie, die hare geheele Constitutionaliteit, zeven en twintig jaren lang, vrijwillig opofferde, en, zeven en twintig jaren lang, hare Nationale Schuld met miljoenen op miljoenen zag vergrooten, zonder dat zij — dat wil zeggen: zonder dat de VERTEGENWOORDIGERS — er niet kracht en klein tegen op kwamen; wij vragen, of het zulk eene Natie nu voegt, in het acht en twintigste jaar, een Minister ook van Koning WILLEM II., zoo vuilardig te verguizen als de *Aruhemische Courant* van Zondag 19. September laatstleden het den Heer VERSTOLK VAN SOELEN gedaan heeft, dien hij voorstelt als »een portefeuille-zuchtig mensch, » die zich vergenoegde, met de eerste Klerk van » zijn Departement te zijn; halstarrig, en, gelijk » alle bekrompen hoofden, jaloersch van talent; » een man, die ze allen uitsloot, welke hij ver » moedde, dat eigen denkeelden hadden, en » de zijnen niet bewonderden; een man, die geen » jonge lieden van studie en bekwaamheden voor » de Diplomatie wilde opleiden, maar steeds » degenen uitzocht, aan welke het daaraan » meest ontbrak, of die hunne studie en be » kwaamheid het best wisten te verbergen. — » Met één woord, een man, die, als het op stel » len en verdedigen van plan en inzigten aan » kwam, zich van zijn KOK moest bedienen!"

Die deze zinsnede goed leest, zal daarin ligt ontdekken de gekrenkte trotsch van iemand, die zich verbeeldde te zijn: een jong mensch van studie en bekwaamheid, die gaarne door den Minister van Buitenlandsche Zaken voor de Diplomatie zou zijn opgeleid, maar die zijne studie en bekwaamheid niet genoeg wist te verbergen! — Die deze zinsnede al verder wel overweegt, zal haar onedel vinden, al ware het slechts uit het bekende oogpunt beschouwd van den dooden Leeuw, die door den Ezel nog na

*) WAAR MOET HET HEEL! Door R. H. VAN SOMEREN; te 's Gravenhage, bij S. DE VIER. Nota bene: 1800 dertig.

tijn afsterven geschopt werd. — Hadden wij een ander spreekwoordig beeld kunnen bezigen, wij zouden den Minister niet bij een *Leeuw*, en de *Arnhemmer Courant* niet bij een *Kiel* vergeleken hebben; doch de toepassing is duidelijk genoeg, en, zóóveel is toch wel zeker en onbetwist bij ieder, die kennis van zaken heeft, dat de thans vrijwillig afgetreden Minister VERSTOLK VAN SOELEN een man is van groote talenten, een uitmuntend pennevoeder, wiens stijl in me- dig Staatsstuk, van 1830 — 1833, door geheel de bevoegd oordeelende Natie werd toegejuicht; een man van uitmuntende hoedanigheden, en, in weerwil van zijne hoog-aanzienlijke betrekking, een zeer minzaam burger in den omgang, een voorstander der Kunsten, een beschermer der Wetenschappen; een vriend er van, om iemand dienst te bewijzen, en een waardig vertegenwoordiger der Natie in de hoogste kringen van Europa; een man, die zich in verscheiden talen uitmuntend uitdrukt en voordeed, en meer dan genoegzame bekwaamheden bezat, om aan het hoofd te staan van een *niet verantwoordelijk* Departement, welks eigenlijke Minister WILLEM DE EERSTE was. — Wij vragen het, is 't wel wonder, dat iemand, die, *met geheel de Natie*, den Koning twintig jaren lang, *blindelings*, en uit vol vertrouwen, gediend heeft, zonder *verantwoordelijk* te moeten zijn voor wat die Koning, wien de Natie *blindelings* volgde, uirigtte, wij vragen het, in ernst, is 't wel wonder, dat zoo iemand terugdeinst en afstreedt, zoodra men hem *verantwoordelijk* wil stellen voor gevolgen, welke hij niet berekenen kan, en ook nooit heeft behoeven te leeren berekenen?

Volk van Nederland, gij zijt onregtvaardig in uwe oordeelvellingen. Gij hebt den Koning *blindelings* vertrouwd, en zulks zonder het te moeten of te mogen doen; immer, Gij en de Koning beiden wildet, in 1813, een Grondwettigen vorm, en *die vorm sluit alle blind vertrouwen* buiten; — maar uit *radsvigheid* wildet gij blind zijn, Volk van Nederland, en uit *baatzucht* wilden uwe Vertegenwoordigers blind wezen; — gij hebt dus niemand te beschuldigen, niemand te veroordeelen; gij hebt stilzwijgend, en *in den blinde* goedgekeurd, wat uw Koning, XXVII jaren lang, verrigtte; gij zijt, *wetens en willens*, blind geweest, en derhalve kunt gij nu zwijgen, of, wilt gij *wat* zeggen, zoo moge het met den Ridder VAN SOMEREN zijn, om den Oud-Koning toe te roepen:

- » Gij voerdet ons naar uwe plannen,
- » Wij zullen immer d' angst verbannen,
- » En juichen, in ons lot te erëen:
- » Daar moest het heen! daar moest het heen!

Waarom zou heel de Natie zoo juichen, en waarom zou men het den Heer VERSTOLK VAN SOELEN ten kwade duiden, dat hij den door zijn Volk aangebeden Koning even veel vertrouwd en even zeer gediend had, als de Natie Koning WILLEM diende en vertrouwde? — Wel nu, Koning WILLEM wilde *volhard*, en hoe zou hij het hebben kunnen doen, indien de Natie hem niet de volhardingsmiddelen, *het lieve geld*, daartoe ruimschoots verleend had? Zij heeft den Koning dat lieve geld verleend, en tien jaren lang verleend, ja, zij zou het hem nog zijn blijven verleen, als hij-zelf het verlangd, en slechts van zijn loen reeds uitgelekt voornemen, om te huwen afgezien hadde. Zie, zóó verlicht is hier de Natie, dat zij zich in het harnas gespt voor zaken, die haar niet aangaan — het linksch huwelijk eens Konings; — en in *blind* vertrouwen wegwijnt voor zaken, die haar 's jaars miljoenen op miljoenen kosten! — Moest nu de Minister van Buitenlandsche zaken verlichter zijn geweest dan de Natie, of het hebben willen zijn? Zou men hem dan niet voor een lomper hebben uitgemaakt, hij, die wijzer wilde wezen, dan Koning en Natie zamen, hij, die nu de Hertog der Volharding gebijaamd werd, terwijl Nederland de Natie

der Volharding, de *vrijwillig-blinde Natie* heeten mogt!

Neen, het Volk van Nederland moge boeten voor het gebeurde, doch er over klagen, daartoe heeft het geen regt; immers het *blind vertrouwen* is de bron van alle kwaad; — men heeft WILLEM I. te veel *zelf* laten werken, en *zelf willen* laten werken; — men verwijte dat nu den Koning niet; men verguize evenmin den afgetreden Minister van Buitenlandsche Zaken; — maar men schame zich en zwijge.

Aangezonden Stukken

EN

Briefwissling.

Aan de Redactie van het Dagblad de NOORD-BRABANDER.

VENLO, den 12. September, 1841

MIJNHEER DE REDACTEUR!

Het Spreekwoord *beter laat dan nooit*, heeft mij aangespoord, U deze weinige regelen te schrijven. Ik heb tot hier toe gedacht, dat eene meer geoevende pen dan de mijne aan de Redactie van Uw Dagblad iets zoude medegedeeld hebben over de Examina en Prijsuitdeeling aan de Leerlingen van het Stedelijk Collegie, die op den 23. 24. en 26. der verloopen maand alhier plaats hadden.

Het *Journal du Limbourg*, heeft, wel is waar, een fraai en gepast artikel over dit feest zijnen Lezer en medegedeeld, maar, daar uw geëerd Blad even eens hier, als elders in vele handen is, en gij wel een en andermaal de aandacht uwer Geëerdeerden op het Collegie van Venlo gevestigd hebt, zoo neem ik de vrijheid, Mijn Heer de Redacteur, U het volgende desaangaande te schrijven. De vrienden van ware verlichting, de liefhebbers van goede opvoeding, maar, vooral de Ouders zullen het mij ten beste duiden, eene wel verdiende hulde van dankbaarheid toe te helpen brengen aan de Regering, die een gesticht van Middelbaar Onderwijs, waarvan onze kinderen gedurende 30 jaren verstoken zijn geweest, van een Collegie alhier tot stand gebragte hebben; van hunne erkentelijkheid aldus aan den dag te hebben gelegd, jegens de H.H. Directeur en Regenten, wien, door hunne loffelijke pogingen, hunne belangloosheid en hunnen onvermoeden ijver, het vertrouwen van Ouders en kinders beiden, onbepaald en onverdeeld, geschonken wordt; maar wier schoonste belooning, wij weten het, de getuigenis hun gewetens is van aan de beschaving, en bij gevolg aan het geluk van hunnen evenmensch en daardoor aan het welzijn der huisgezinnen en dat van den Staat ruims te hebben bijgebragt.

Den 23. en 24. Augustus waren bestemd voor de Examina; deze zijn, van het begin tot het einde, door vele aanzienlijke ingezetenen bijgewoond geworden, die allen de ondubbelzinnigste bewijzen van tevredenheid er over gegeven hebben. Inderdaad, alierbelangrijkst was het, om te zien met welke juist- en vaardigheid, zelfs de kleinen, vroegen en antwoorden. Ik zeg ook: *vroegen*, want deze oefening heeft mede aller goedkeuring mogen wegdragen.

Nadat de H.H. Regenten een geruimen tijd met de Leerlingen bezig geweest waren, niet alleen over de oude en nieuwe talen, maar ook over alle andere takken, die tot een volledig Middelbaar onderwijs en eene allezins beschafde opvoeding behooren, zoo als Rekenkunde, de Stel- en Meetkunst, de Natuur- en Aardrijkskunde enz.; nadat men lang over al die takken gehandeld had, werd het den Leerlingen toegestaan, elkander te ondervragen, en alstoen hebben zich allen, die tegenwoordig waren, regt vermaakt; want de gewichtigste vragen, welke, zoo als wij later vernamen, voor een oogenblik achterwegen gelaten waren, werden nu door de Leerlingen-zelve ten berde gebragt. Schoon was het, te zien, met welke spitsvindigheid, om niet te zeggen schalkschheid, zij elkander in het nauw

bragten. Door deze oefening, die als eene kleine afwisseling beschouwd wordt, komt men grootendeels de verlegenheid voor, waar in soortgelijke en andere gevallen, de leerling zich bevindt; hij leert daardoor tevens goed en juist vragen, en dat goed en juist vragen en antwoorden is geen klein vermaak in de samenleving! In een woord de Leerlingen waren allen knap, maar toch gernszins verwaand, en getuigden in hunne oefeningen, dat niet alleen het onderwijs grondig, maar ook uitgestrekt, doelmatig en veelsoortig geweest is. De voortgang der Leerlingen moet eene aangename voldoening verschaft hebben aan de Leeraars, terwijl zij de Leerlingen tot eer, de Ouders tot het grootste genoegen verstrekte.

De 26. was bestemd voor de plegtige Prijsuitdeeling, een feest, dat zoo vele harten doet kloppen, waaraan wij, in onzen lateren leeftijd, nog met welgevalien denken, en waarvan Venlo sedert jaren verstoken was. De optugt der Leerlingen, met hunne Vaandels, van oudstier, *Studenten-Vaandels* geheeten, was plegtig; het Philharmonie-Gezelschap, dat den grootsten lof verdiend heeft, zette den meesten luister aan de plegtigheid bij, door de keurige stukken, welke het speelde. Het Feest werd geopend door eene Redevoering, in de Fransche taal gehouden door den Wel Eerw. Heer Directeur, en wel over het doel van den dag, te weten: *« Het onderwijs en de opvoeding moeten op de Godsdienst gegrond zijn. »* Het *Journal du Limbourg* zegt, dat deze Redevoering fraai, krachtig, overtuigend en geleerd was, en dat is het oordeel van allen, die wij er over gehoord hebben. Vervolgens droegen de Leerlingen eenige goed gekozen stukjes in verschillende talen voor, welke allen luid werden toegejuicht, en allen een aangenaam uur hebben doonslijten. Vervolgens ging de EdelAchtbare Heer Burgemeester, uit naam der Stedelijke Regering, tot de Prijsuitdeeling over. Nadat de Plegtigheid ruim 3 uren geduurd had, keerden wij voldaan, over hetgeen wij gehoord en gezien hadden, terug.

Alle ouders, Mijnheer de Redacteur, en allen, die het met opvoeding en onderwijs goed meenen, zullen zich met mij vereenigen, om hunne dankbaarheid te bewijzen aan die mannen, welke zich opofferen voor de beschaving hunner kinderen, alsmede aan de Regering, die eeniger mate heeft weten te vergoeden het verlies, dat Venlo geleden heeft zoo door zijne ligging, als door de staatkundige omstandigheden, waardoor het geëisterd is geworden; van de ouders, — zeg ik, — in de gelegenheid gesteld te hebben, om hunne kinderen, voor een gering Schoolgeld, dat ne te doen genieten, wat zij elders met groote onkosten moeten gaan zoeken, en altijd nog niet vinden. En, het zij hier, als terloops, gezegd, het Collegie van Venlo, den tijd en de tijdsomstandigheden, waarin het zich sedert zijn ontstaan bevonden heeft, daarbij in aanmerking genomen, behoeft, zeker, voor geen ander, waar ook, onder te doen; dat deze getuigenis, (die van deskundigen is) de Leeraars aanmoedigt, om aan Venlo's geluk voort te werken, en de dank der Burgerij zal hun ook daarvoor zijn en blijven gewaarborgd.

Een Huisrader, Uw bestendige Lezer.

ADVERTENTIE.

Bij H. PALIER EN ZON, Boekhandelaars te 's Hertogenbosch is van de pers gekomen en alom verzonden:

W E T T E N op de regten van registratie, overschrijving, zegel en successie in het KONINGRIJK DER NEDERLANDEN. f 0,75

Op Dingsdag den 28. September 1841 des voormiddlags ten tien ure, ten huize van G. T U K K E R te Lith, zal door de Notarissen B O L S I U S en R I T S te 's Hertogenbosch, in het openbaar worden verkocht:

Eene aanzienlijke partij W A A R D E N S C H A A R H O U T, staande onder Lithoijen en onder Alphen, aan de rivier de Maas, geschikt voor Dijk- en Krijbhout.

